

Ο Ελληνισμός της Ουκρανίας απεννίζει με αισιοδοξία το μέλλον

“Η ιστορία των Ελλήνων της Ουκρανίας είναι η ιστορία ενός σοφού λαού, που παρ’όλες τις δυσκολίες και τα βάσανα κατάφερε να διατηρήσει το δικό του πολιτισμό, τη γλώσσα και πάνω απ’ όλα την αξιοπρέπειά του”. Ο Κωνσταντίν Μπαλαμπάνοφ, ο ελληνικής καταγωγής πρύτανης του Κρατικού Πανεπιστημίου Ανθρωπιστικών Σπουδών της Μαριούπολης (ΚΠΑΣΜ), “κλείνει” σε αυτή μόνο τη φράση αιώνες ιστορίας του Ελληνισμού στη χώρα αυτή της ανατολικής Ευρώπης.

Οι Έλληνες του Πόντου και της Μαύρης Θάλασσας έχουν χαρακτηριστεί πολλάκις ως οι γνησιότεροι εκφραστές της ελληνικής υπερηφάνειας και αυτό μπορεί να το διαπιστώσει κανείς, αν επισκεφθεί έστω και μία φορά τα μέρη όπου και σήμερα οι ομογενείς μας, άξιοι συνεχιστές των προγόνων τους, καταβάλλουν προσπάθειες να διατηρήσουν την ελληνικότητά τους.

Αυτό ισχύει στο ακέραιο για τον ελληνισμό της Ουκρανίας, η παρουσία του οποίου, κυρίως, στη Νότια και Ανατολική Ουκρανία, ανάγεται στις περιόδους του αρχαίου ελληνικού αποικισμού και του Βυζαντίου. Με στωικότητα ξεπέρασαν πολλές αντιξοότητες στο διάβα των αιώνων, με μόνο σύμμαχο την αισιοδοξία, στοιχείο που τους χαρακτηρίζει και αντικατοπτρίζεται στην ευχή που ακούει σε κάθε συναπάντημά τους. “Όλα καλά, πάντα καλά”, λένε με πλατύ χαμόγελο και την καρδιά δοσμένη στην ιστορική πατρίδα, στο όνομα της οποίας πίνουν κάθε φορά στο τραπέζι το πρώτο, αλλά και το τελευταίο ποτήρι κρασί.

Ανάμεσα στους Έλληνες της Ουκρανίας ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι Έλληνες της Αζοφικής, εκεί όπου το φθινόπωρο του 1778 τους οδήγησε από το μωαμεθανικό Χανάτο της Κριμαίας ένας φλογερός Έλληνας πατριώτης, ο Μητροπολίτης Ιγνάτιος. Αφησαν πίσω τους περιουσίες, τα σπίτια όπου μεγάλωσαν τα παιδιά τους, τους τάφους των προγόνων τους. Οι 18.395 Έλληνες, που άντεξαν το δύσκολο δρόμο της μετανάστευσης, αποτέλεσαν και τον πυρήνα της Μαριούπολης (πόλη της Μαρίας, της Παναγιάς) και των 22 “ελληνικών χωριών” στα παράλια της Αζοφικής θάλασσας.

Χάρη στην εργατικότητα τους κατάφεραν να χτίσουν μια καινούργια ζωή. Με διάταγμα τη Αυτοκρατορίας της Ρωσίας Αικατερίνης Β’ τον αποκαλούμενο “Δωρισμένο Χάρτη”- ορίστηκαν τα σημαντικά προνόμιά τους. Ήταν ελεύθεροι από τη δουλοπαροικία, μπορούσαν να ασκούν οποιοδήποτε είδους επαγγέλματα, έχτισαν σπίτια, σχολεία, εκκλησίες, είχαν δικά τους όργανα τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και δικαστήριο.

Έλληνες ομογενείς και αξιώματα

Διακόσια τριάντα χρόνια μετά, οι ομογενείς και πάλι απεννίζουν με αισιοδοξία το μέλλον και κατά γενική ομολογία κατέχουν μία ξεχωριστή θέση ανάμεσα στις 140 και πλέον μειονότητες της χώρας. Στη Μαριούπολη, “καρδιά” του ελληνισμού της Ουκρα-

στην Ελλάδα. Κάθε δύο χρόνια, σε διαφορετικό “ελληνικό χωριό” της Αζοφικής, η Ομοσπονδία διοργανώνει μια ξεχωριστή εκδήλωση: η “Μέγα Γιουρτή” περιλαμβάνει μουσική, χορό, αθλητικούς αγώνες, με τη συμμετοχή εκατοντάδων ομογενών, κάθε ηλικίας.

Άλλη μια πρωτοβουλία αποτελεί και η Μαθητική Ολυμπιάδα (ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού), ό-

χάιους προγόνους και τη σύγχρονη εποχή”, σημειώνει η αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Νάντια Τσαπνή.

Σαράντα τέσσερα μουσικά και χορευτικά συγκροτήματα, πέντε συγκροτήματα λαϊκών οργάνων και πέντε θέατρα, που λειτουργούν μέσα από τους συλλόγους της Ομοσπονδίας, προωθούν τον ελληνικό πολιτισμό και την πλούσια παράδοση των ομογενών μας.

νίας, βρίσκεται η έδρα της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων Ουκρανίας, που ιδρύθηκε το 1995 και συσπειρώνει τους 102 συλλόγους στους δεκαεννέα νομούς της χώρας και στην Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας.

Σύμφωνα με την τελευταία επίσημη απογραφή, το 2001, ο αριθμός των ελληνικής καταγωγής Ουκρανών ανέρχεται σε 91.000 άτομα, αν και η Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων εκτιμά ότι “αγγίζει” τις 200.000. Το 85% εξ’ αυτών ζούνε στην ευρύτερη περιοχή της Αζοφικής.

“Κατά τη διάρκεια των αιώνων, οι Έλληνες της Ουκρανίας προστάτευαν την ορθόδοξη πίστη τους, ανέπτυξαν την επιστήμη και τον πολιτισμό, την οικονομία και τον εμπόριο τους. Είναι χρέος μας να συνεχίσουμε το έργο τους και αυτό προσπαθούμε με όλες μας τις δυνάμεις και σήμερα”, επισημαίνει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η πρόεδρος της Ομοσπονδίας, Αλεξάνδρα Προτσένκο-Πιτσατζή.

“Οι Έλληνες της Ουκρανίας- λείψυμβάλλουν στις μέρες μας σημαντικά στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, στην πνευματική ανάπτυξη της πολυεθνούς Ουκρανίας. Αρκεί να σας αναφέρω ότι 450 ομογενείς έχουν εκλεγεί βουλευτές, δήμαρχοι, κοινοτάρχες. Τα όσα πετύχαμε αποδεικνύουν ότι η διασπορά των Ελλήνων είναι ένα από τα ωραιότερα κομμάτια της πολύχρωμης ουκρανικής “παλέτας”.

Και δεν είναι λίγα τα όσα κατάφεραν να κάνουν πράξη αυτοί οι “ωραίοι” Έλληνες, έχοντας στο πλευρό τους την Ελλάδα, την Κύπρο, τους ομογενείς της διασποράς. Με σύνθημά τους, “η Ουκρανία γενέτειρά μας - η Ελλάδα στην καρδιά μας”, οικοδομούν σταθερές “γέφυρες” φιλίας μεταξύ των δύο χωρών, αναπτύσσουν εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα, που είχαν βιαίως διακοπεί στη Σταλινική περίοδο, έδωσαν πνοή στις παραδόσεις της ορθοδοξίας, ανέλαβαν πρωτοβουλίες για τη διοργάνωση πολλών ανθρωπιστικών και άλλων δραστηριοτήτων, συσπείρωσαν τη νεολαία.

Διοργανώνουν φεστιβάλ και διαγωνισμούς, που σίγουρα δεν συναντάς αλλού στη διασπορά μας, ίσως και

πως και ο Πανουκρανικός Διαγωνισμός των ομογενών δασκάλων της ελληνικής γλώσσας. Το δε φεστιβάλ στη μνήμη της Ταμάρας Κασιό έχει καθιερωθεί ως ο μεγαλύτερος διαγωνισμός ελληνικού τραγουδιού στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας και κάθε φορά αποκαλύπτει νέα talenta, που παραλαμβάνουν με υπερηφάνεια τη “συντάλη” για τη διάδοση του ελληνικού τραγουδιού.

Ένα μεγάλο “ευχαριστώ” απευθύνει στην Ελλάδα η κ. Προτσένκο και για τη φιλοξενία που παρέχει όλα αυτά τα χρόνια στους ομογενείς μας. Μέσα από προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού και άλλων φορέων επισκεφθήκαν τη χώρα μας περισσότερο από 6.000 παιδιά, 500 συνταξιούχοι και 500 νέοι.

Η έδρα των Ελλήνων στην οδό Γκρετσάνσκαϊα

Στην οδό Γκρετσάνσκαϊα (Ελληνική) της Μαριούπολης όλα θυμίζουν Ελλάδα. Πλάι στο πανέμορφο κτίριο της Ομοσπονδίας, που από πέρσι το στολίζει το καλαίσθητο άγαλμα του Μητροπολίτη Ιγνατίου, βρίσκεται το Ελληνικό Διαγνωστικό Κέντρο Hellenicare, που προσφέρει αδιακρίτως δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες, χάρη στις άοκνες προσπάθειες του δημιουργού του, Ανδρέα Αθηνών.

Το Πολιτιστικό Κέντρο της Ομοσπονδίας των Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας, η σύγχρονη πολυκλινική στο χωριό Στάρι Κριμ, ο Ναός του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου στο Σαρτανά, το πιο αντιπροσωπευτικό “ελληνικό χωριό” της Μαριούπολης, όπου το 80% των 10.000 κατοίκων είναι ομογενείς, είναι μερικά από τα δείγματα του έργου που επιτελεί η Ομοσπονδία. Αρωγός στις προσπάθειές της είναι και το Δημοτικό Συμβούλιο της Μαριούπολης, του οποίου εδώ και περίπου δύο δεκαετίες ηγείται ο ελληνικής καταγωγής δήμαρχος Γιούρι Χοτλουμπέι.

“Ο πολιτισμός μας, τα έργα των ποιητών, συγγραφέων, λαογράφων, συνθέτων, ζωγράφων, των καλλιτεχνικών συγκροτημάτων μας είναι ο κρίκος που ενώνει τη γενιά μας με τους αρ-

Από το 1996, η Ομοσπονδία εκδίδει τη μηνιαία εφημερίδα “οι Έλληνες της Ουκρανίας”, με αρχισυντάκτη τον Ανατόλι Μπαλτζή, τρεις από τους συλλόγους της εκδίδουν δικές τους εφημερίδες, ενώ μία “Ελληνική Καλημέρα” μέσα από τον ραδιοφωνικό σταθμό “Πριαζόβιε” λέει κάθε δεύτερο Σάββατο η Ταμάρα Κασκαλόβα.

Άνθιση των ελληνικών σπουδών

Στην Ουκρανία υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό, που ενισχύεται από τη διμερή Μορφωτική Συμφωνία, η οποία υπεγράφη με την Ελλάδα το 1996 και προβλέπει συνεργασία και ανταλλαγές στους τομείς της εκπαίδευσης και της επιστήμης, της διδασκαλίας και διάδοσης της γλώσσας, του πολιτισμού, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, του αθλητισμού και της νεολαίας.

Στα δεκατρία χρόνια ύπαρξής της η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων Ουκρανίας (ΟΕΣΟ) έκανε σημαντική δουλειά για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σημειώνει η κ. Προτσένκο. Μόνο το 2008, περίπου 6.000 άτομα παρακολούθησαν μαθήματα νεοελληνικής γλώσσας σε 100 σχολεία της Ουκρανίας. Μεγάλη προσοχή αποδίδεται στη προετοιμασία του διδακτικού προσωπικού. Σήμερα, τα ελληνικά διδάσκονται από 120 δασκάλους, για τους οποίους η Ομοσπονδία, μαζί με το Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών της Μαριούπολης, διεξάγει κάθε χρόνο πανουκρανικά εκπαιδευτικά σεμινάρια με συμμετοχή καθηγητών από την Ελλάδα.

Πρωτεργάτης της δημιουργίας πολλών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ουκρανία υπήρξε το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (ΣΑΕ), περιφέρεια Ευρώπης. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών, πάνω από 35 καθηγητές της νεοελληνικής γλώσσας έκαναν εξάμηνη πρακτική εξάσκηση στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της Κύπρου, ενώ κατά τα σχολικά έτη 2001-2004, 61 καθηγητές της νεοελληνικής γλώσσας μισθοδοτήθηκαν, γεγονός που αποτέλεσε ισχυρό κίνητρο για τη βελτίωση του επιπέδου της διδασκαλίας.